

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (šeštoji kolegija) NUTARTIS

2017 m. birželio 14 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Teisingumo Teismo procedūros reglamento 99 straipsnis — Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose — Reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 — 1 straipsnio 2 dalies a punktas — Taikymo sritis — Sritys, kurioms reglamentas netaikomas — Sutuoktinių turto teisinis režimas — Santuokos nutraukimas — Santuokos metu įgyto turto padalijimas“

Byloje C-67/17

dėl *Rayonen sad Varna* (Varnos apylinkės teismas, Bulgarija) 2017 m. sausio 26 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2017 m. vasario 7 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Todor Iliev

prieš

Blagovesta Ilieva

TEISINGUMO TEISMAS (šeštoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas E. Regan, teisėjai J. C. Bonichot ir C. G. Fernlund (pranešėjas),

generalinė advokatė E. Sharpston,

posėdžio sekretorius A. Calot Escobar,

išklausęs generalinę advokatę ir nusprendęs priimti sprendimą byloje motyvuota nutartimi pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 99 straipsnį,

priima šią

Nutartį

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 351, 2012, p. 1) 1 straipsnio 2 dalies a punkto išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant Todor Iliev ir Blagovesta Ilieva ginčą dėl variklinės transporto priemonės padalijimo nutraukus jų santuoką.

* Proceso kalba: bulgarų.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas Nr. 1215/2012

- 3 Reglamento Nr. 1215/2012 34 konstatuojamojoje dalyje Europos Sąjungos Taryba pabrėžė būtinybę užtikrinti 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32) (toliau – Briuselio konvencija) ir ją pakeitusių reglamentų tęstinumą, įskaitant kiek tai susiję su Teisingumo Teismo išaiškinimu, kuriame jis prilygino šios konvencijos nuostatas Reglamento Nr. 1215/2012 nuostatomis.
- 4 Reglamento Nr. 1215/2012 1 straipsnio 1 dalyje ir 2 dalies a punkte numatyta:
- „1. Šis reglamentas taikomas civilinėse ir komercinėse bylose, neatsižvelgiant į teismo pobūdį. Visų pirma šis reglamentas netaikomas mokesčių, muitų ar administracinėms byloms arba valstybės atsakomybei už veiksmus ir neveikimą vykdant valstybės įgaliojimus (*acta iure imperii*).
2. Šis reglamentas netaikomas:
- a) fizinių asmenų statusui arba teisnumui ir veiksnui, nuosavybės teisėms, atsirandančioms iš santuokos ryšių arba ryšių, kurie pagal tokiems ryšiams taikytiną teisę laikomi lygiaverčiais santuokai.“
- 5 Šio reglamento 4 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:
- „Pagal šį reglamentą asmenims, kurių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškiniai turi būti pareiškiama tos valstybės narės teismuose, neatsižvelgiant į šių asmenų pilietybę.“
- 6 Remiantis Reglamento Nr. 1215/2012 80 straipsniu, šiuo reglamentu buvo panaikintas 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42).
- 7 Reglamento Nr. 1215/2012 81 straipsnyje numatyta:
- „<...>
- [Šis reglamentas] taikomas nuo 2015 m. sausio 10 d., išskyrus 75 ir 76 straipsnius, kurie taikomi nuo 2014 m. sausio 10 d.“

Briuselio konvencija

- 8 Briuselio konvencijos 1 straipsnyje nustatyta:
- „Ši konvencija taikoma civilinėse ir komercinėse bylose neatsižvelgiant į teismo pobūdį. <...>
- Ši konvencija netaikoma:
1. fizinių asmenų statusui arba teisnumui ir veiksnui, nuosavybės teisėms, susijusioms su santuokiniais ryšiais, testamentais ir paveldėjimu;

<...>“

Bulgarijos teisė

Tarptautinės privatinės teisės kodeksas

- 9 Tarptautinės privatinės teisės kodekso 4 straipsnio 1 dalies 2 punkte numatyta:

„Bulgarijos teismai ir kitos institucijos turi tarptautinę jurisdikciją, kai:

<...>

2. ieškovas arba pareiškėjas yra Bulgarijos pilietis arba pagal Bulgarijos teisę įsteigtas juridinis asmuo.“

Šeimos kodeksas

- 10 Šeimos kodekso 21 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad sutuoktiniai turi tas pačias teises į bendrai santuokoje įgytą turtą, neatsižvelgiant į tai, kieno vardu jis buvo įgytas.
- 11 Pagal šio kodekso 28 straipsnį bendrosios jungtinės nuosavybės pasibaigimo atveju sutuoktiniai turi teisę į lygias jos dalis.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 12 T. Iliev, Bulgarijos pilietis, ir B. Ilieva, Italijos ir Bulgarijos pilietė, susituokė 2007 m. birželio 1 d. Šumene (Bulgarija).
- 13 2015 m. liepos 2 d. *Rayonen sad Choumen* (Šumeno apylinkės teismas, Bulgarija) sprendimu šalių santuoka buvo nutraukta.
- 14 Po šio teismo paskelbto santuokos nutraukimo T. Iliev tam pačiam teismui pareiškė ieškinį dėl variklinės transporto priemonės, kurią 2009 m. lapkričio mėn. įsigijo ir savo vardu įregistravo B. Ilieva, padalijimo.
- 15 T. Iliev teigia, kad ši transporto priemonė buvo įsigyta santuokoje bendromis lėšomis, o vadovaujantis Šeimos kodekso 21 ir 28 straipsniais variklinė transporto priemonė priklausė abiem šalims, net jeigu ji buvo įregistruota Italijoje tik B. Ilieva vardu.
- 16 Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą teigiama, kad, nors T. Iliev ir B. Ilieva buvo įsiregistravę kaip nuolat gyvenantys Bulgarijoje, darytina išvada, kad jų civilinės santuokos sudarymo, transporto priemonės įsigijimo, sprendimo dėl santuokos nutraukimo paskelbimo ir ieškinio pareiškimo pagrindinėje byloje metu jų įprastinė gyvenamoji vieta buvo Italijos teritorijoje. Šis teismas patikslino, kad B. Ilieva nuolat gyveno ir dirbo Italijoje pastaruosius dešimt metų, be to, 2016 m. kovo 14 d. Bulgarijos institucijoms ji deklaravo gyvenanti Italijoje, o Italijos institucijų išduotoje jos asmens tapatybės kortelėje buvo nurodyta, jog ji gyvena Albos mieste, Kunėjo provincijoje (Italija).
- 17 B. Ilieva ginčija Bulgarijos teismų jurisdikciją priimti sprendimą pagrindinėje byloje, nes remdamasi Reglamento Nr. 1215/2012 4 straipsnio 1 dalimi mano, kad šioje byloje jurisdikciją turi Italijos teismai.

18 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pareiškė turintis abejonių šiuo klausimu, nes jis turi tik Bulgarijos Aukščiausiojo Teismo sprendimą dėl santuokos nutraukimo ir santuokoje įgyto turto padalijimo. Remiantis šiuo sprendimu, Reglamento Nr. 1215/2012 1 straipsnio 2 dalies a punkte numatyta išimtis taikoma tik byloms dėl sutuoktinių turto teisinio režimo, kaip apibrėžta tam tikruose Šeimos kodekso straipsniuose, kurie neapima tokio turto padalijimo. Todėl darytina išvada, kad jis patenka į šio reglamento taikymo sritį. Pasak šio teismo, jei taip būtų šiuo atveju, Italijos teismai turėtų jurisdikciją priimti sprendimą pagrindinėje byloje pagal minėto reglamento 4 straipsnio 1 dalį. O jeigu šis reglamentas nebūtų taikomas, jurisdikciją turėtų Bulgarijos teismai pagal Tarptautinės privatinės teisės kodekso 4 straipsnio 1 dalies 2 punktą.

19 Tokiomis aplinkybėmis *Rayonen sad Varna* (Varnos apylinkės teismas, Bulgarija) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar byla tarp buvusių sutuoktinių dėl santuokoje bendrosios jungtinės nuosavybės teise įgyto kilnojamojo turto padalijimo yra ginčas dėl nuosavybės teisių, atsirandančių iš santuokos ryšių, kaip tai suprantama pagal Reglamento [Nr. 1215/2012] 1 straipsnio 1 dalies a punktą?
2. Ar pagal Reglamento [Nr. 1215/2012] 1 straipsnio 2 dalies a punktą į šio reglamento taikymo sritį nepatenka ginčas dėl santuokoje įgyto kilnojamojo turto, kuris kompetentingose nacionalinėse institucijose įregistruotas tik vieno sutuoktinio vardu, padalijimo?
3. Kuriam teismui teisingas buvusių sutuoktinių ginčas dėl jų civilinėje santuokoje įgyto kilnojamojo turto nuosavybės teisės, jeigu sutuoktiniai yra vienos [Europos Sąjungos] valstybės narės piliečiai, tačiau nagrinėjant bylą paaiškėjo, kad sudarydami santuoką, įgydami turtą, nutraukdami santuoką ir paduodami pareiškimą dėl turto padalijimo nutraukus santuoką jie turėjo gyvenamąją vietą kitoje valstybėje narėje?“

Dėl prejudicinių klausimų

20 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 99 straipsnį, jeigu atsakymą į pateiktą prejudicinį klausimą galima aiškiai nustatyti iš jurisprudencijos, Teisingumo Teismas, vadovaudamasis teisėjo pranešėjo siūlymu ir išklauses generalinį advokatą, bet kada gali nuspręsti priimti sprendimą motyvuota nutartimi.

21 Šioje byloje reikia taikyti šią nuostatą.

22 Trimis klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Reglamento Nr. 1215/2012 1 straipsnio 2 dalies a punktą reikia aiškinti taip, kad ginčui, kaip antai nagrinėjamam pagrindinėje byloje, susijusiam su santuokoje įgyto kilnojamojo turto padalijimu nutraukus santuoką, kai sutuoktiniai yra vienos valstybės narės piliečiai, tačiau turi įprastinę gyvenamąją vietą kitoje valstybėje narėje, yra taikomas Reglamentas Nr. 1215/2012, ar jis patenka į sutuoktinių turto teisinio režimo sritį ir todėl jam taikomos minėto 1 straipsnio 2 dalies a punkto išimtys.

23 Šiuo klausimu reikia priminti, kad tiek, kiek santykiuose tarp valstybių narių, išskyrus Danijos Karalystę, Reglamentas Nr. 1215/2012 pakeitė Briuselio konvenciją, Teisingumo Teismo išaiškinimas dėl šios Konvencijos taip pat turi būti taikomas ir šio reglamento nuostatoms, kurios laikytinos „analogiškoms“ Briuselio konvencijos nuostatoms. Kaip matyti iš Reglamento Nr. 1215/2012 34 konstatuojamosios dalies, aiškinant Briuselio konvenciją ir šį reglamentą reikia užtikrinti tęstinumą (šiuo klausimu žr. 2011 m. spalio 18 d. Sprendimo *Realchemie Nederland*, C-406/09, EU:C:2011:668, 38 punktą).

- 24 Kalbant apie Reglamento Nr. 1215/2012 taikymo sritį reikia konstatuoti, kad reglamento 1 straipsnio 2 dalies a punktas atitinka Briuselio konvencijos 1 straipsnio antros pastraipos 1 punktą ir šios dvi nuostatos suformuluotos analogiškai.
- 25 Todėl reikia remtis Teisingumo Teismo jurisprudencija dėl Briuselio konvencijos 1 straipsnio antros pastraipos 1 punkto, konkrečiai 1979 m. kovo 27 d. Sprendimu *de Cavel* (143/78, EU:C:1979:83).
- 26 Šiame sprendime Teisingumo Teismas išnagrinėjo, ar ginčas dėl laikinosios apsaugos priemonės taikymo turtui santuokos nutraukimo byloje patenka į Briuselio konvencijos taikymo sritį dėl nagrinėjamos apsaugos priemonės turtinio pobūdžio.
- 27 Teisingumo Teismas pažymėjo, kad dėl tam tikrų bylų ypatumų, susijusių, be kita ko, su fizinių asmenų statusu, teismumu ir veiksmumu, sutuoktinių turto teisiniu režimu, testamentais ir paveldėjimu, ginčai tokiose bylose nepatenka į Briuselio konvencijos taikymo sritį (1979 m. kovo 27 d. Sprendimo *de Cavel*, 143/78, EU:C:1979:83, 6 punktas).
- 28 Teisingumo Teismas nustatė, kad Briuselio konvencijos 1 straipsnio antros pastraipos 1 punkte nurodyta sąvoka „sutuoktinių turto teisinis režimas“ apima ne tik turto teisinius režimus, santuokos atveju aiškiai ir išimtinai numatytus tam tikrose nacionalinės teisės sistemose, bet ir visus turtinius santykius, kurių atsiranda tiesiogiai dėl santuokos ar jos nutraukimo (1979 m. kovo 27 d. Sprendimo *de Cavel*, 143/78, EU:C:1979:83, 7 punktas).
- 29 Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad ginčai dėl sutuoktinių turto santuokos nutraukimo proceso metu gali būti atitinkamais atvejais glaudžiai susiję su: klausimais, susijusiais su asmenų statusu (pirmoji kategorija); sutuoktinių tarpusavio turtiniais teisiniais santykiais, kurių tiesiogiai atsiranda dėl santuokos ar jos nutraukimo (antroji kategorija); sutuoktinių tarpusavio turtiniais teisiniais santykiais, nesusijusiais su santuoka (trečioji kategorija); tik ginčai, susiję su paskutine kategorija, patenka į Briuselio konvencijos taikymo sritį, o ginčams, susijusiems su pirmomis dviem kategorijomis, ši konvencija netaikoma (1979 m. kovo 27 d. Sprendimo *de Cavel*, 143/78, EU:C:1979:83, 7 punktas).
- 30 Todėl esant buvusių sutuoktinių ginčui dėl jų santuokoje įgyto kilnojamojo turto padalijimo, jeigu šis ginčas susijęs su šių asmenų tarpusavio turtiniais teisiniais santykiais, kuriuos tiesiogiai lėmė santuokos nutraukimas, toks ginčas patenka ne į Reglamento Nr. 1215/2012 taikymo sritį, bet į antrąją kategoriją, nurodytą ankstesniame punkte.
- 31 Be to, reikia pridurti, kad 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinantys Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000 (OL L 338, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 243), kuris, remiantis jo 1 straipsnio 1 dalies a punktu, taikomas civilinėms byloms, susijusioms su santuokos nutraukimu, yra, kaip matyti iš jo 8 konstatuojamosios dalies, taikomas tik santuokos ryšių nutraukimui ir neapima tokių klausimų, kaip santuokos nutraukimo pagrindai, santuokos turtinės pasekmės ar kitos galimos papildomos priemonės.
- 32 Todėl į pateiktus klausimus reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 1215/2012 1 straipsnio 2 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip: ginčas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, susijęs su santuokoje įgyto kilnojamojo turto padalijimu nutraukus santuoką, kai sutuoktiniai yra vienos valstybės narės piliečiai, tačiau turi įprastinę gyvenamąją vietą kitoje valstybėje narėje, patenka ne į šio reglamento taikymo sritį, o į sutuoktinių turto teisinio režimo sritį, todėl jam taikomos minėto 1 straipsnio 2 dalies a punkte nurodytos išimtys.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 33 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nusprendžia:

2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 1 straipsnio 2 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip: ginčas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, susijęs su santuokoje įgyto kilnojamojo turto padalijimu nutraukus santuoką, kai sutuoktiniai yra vienos valstybės narės piliečiai, tačiau turi įprastinę gyvenamąją vietą kitoje valstybėje narėje, patenka ne į šio reglamento taikymo sritį, o į sutuoktinių turto teisinio režimo sritį, todėl jam taikomos minėto 1 straipsnio 2 dalies a punkte nurodytos išimtys.

Parašai.